

Väl godkänt – det betyget får GU

HÖGSKOLEVERKET HAR NU avslutat sin granskning av kvalitetsarbetet vid Göteborgs universitet.

Bedömaregruppen är imponerad av universitetets program för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling. Det betecknas i rapporten som "mycket ambitiöst och väl genomarbetat". Dessutom konstaterar granskarna att den långtgående decentraliseringen inom GU har bidragit till en stärkt känsla av gemenskap.

Sid 3

Vinnare och förlorare på den akademiska börsen

UNIVERSITETEN ÄR PÅ väg att förvandlas till företag på en multinationell kunskapsmarknad – och forskarna till entreprenörer på samma marknad. Det hävdar de båda amerikanerna Sheila Slaughter och Larry Leslie i en ny bok som handlar om "akademisk kapitalism". Den presenterades under den andra Tanumkonferensen.

Sid 5

Satsa på en ny IT- högskola

EN NY IT-HÖGSKOLA kan bli en förebild för hur man bedriver utbildning och forskning utanför fabriken. Det menar Bo Dahlbom, professor i informatik.

Sid 7

Universitetets vecka

UNDER NIO DAGAR – den 10-18 oktober – är det öppet hus på universitetet runt om i stan med föreläsningar, utställningar, seminarier, lunch- och kvällsdebatter. Universitetets vecka är en manifestation i populärvetenskap. Hela programmet hittar du i mitten av tidningen.

Sid 8

Start för GU safari

VILL DU ATT din forskning ska synas? Nu har du möjlighet att mata in uppgifter i GU safari och på så vis nå ut med din forskning – över Internet – till skolungdom, allmänhet och övriga forskarvärlden.

Sid 8

Professor i etnologi ny prorektor

BIRGITTA SKARIN FRYKMAN är från och med 1 juli en av universitetets prorektorer. Några områden som ligger henne varmt om hjärtat är folkbildning och studentfrågor.

Sid 9

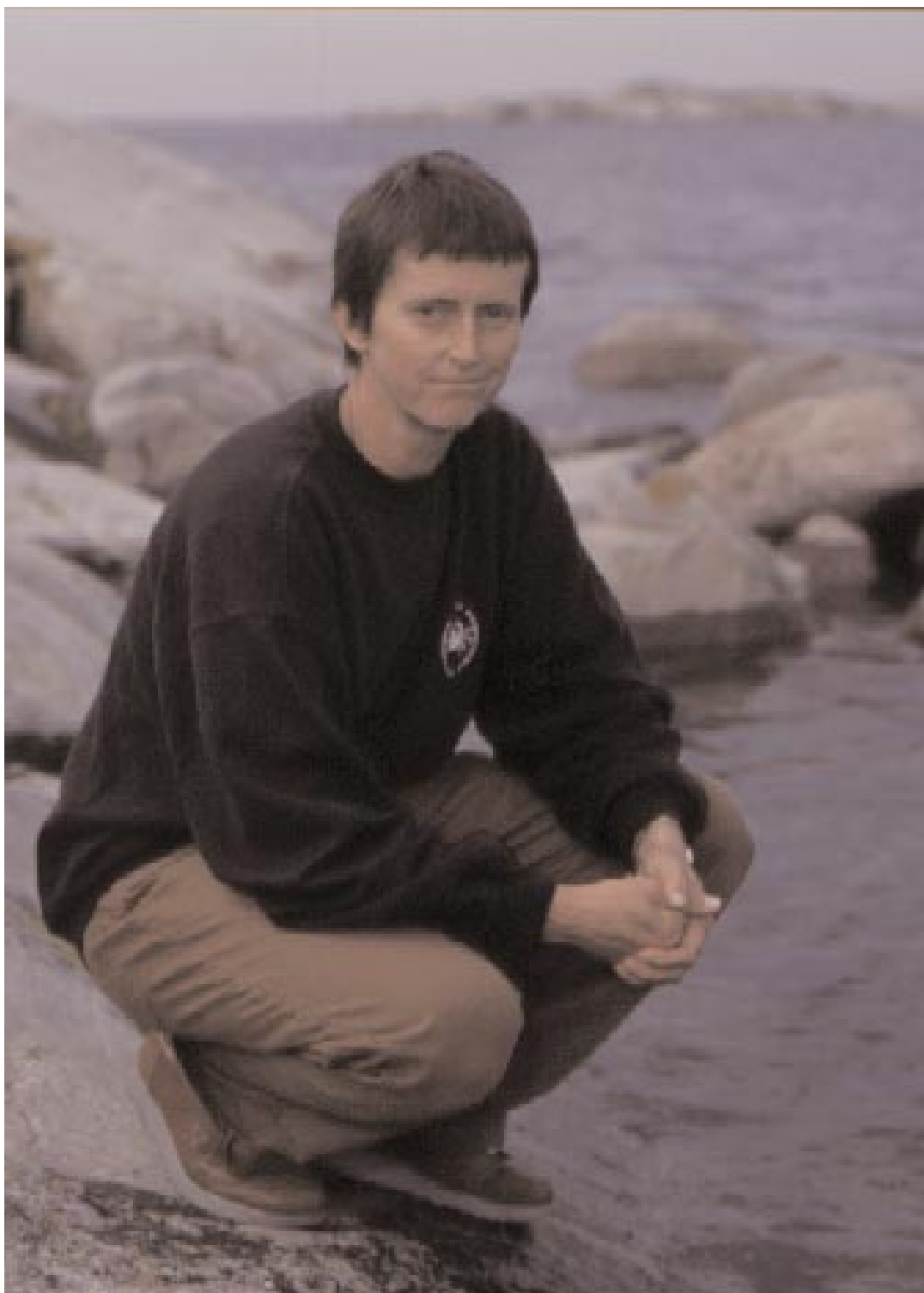

FOTO: LARS-E FREDRIKSSON

Prefektens roll är att leda förändringar

ALLTING TAR TID, det går inte att komma ifrån. För biträdande professor och prefekt Kerstin Johannesson vid Tjärnö marinbiologiska laboratorium räcker dygnets timmar inte till. Trots tidsbristen tycker hon att arbetet som prefekt är roligt och stimulerande, då det även kan bredda perspektivet på den egna forskningen.

Kerstin Johannesson har funderat mycket över hur man kan förbättra prefekternas situation. Erkänn att prefektarbetet tar tid och gör det till en tjänst, föreslår hon.

sid 6-7

FOTO: EWA S. AMBERSSON

HÖGSKOLEVERKETS bedömargrupp med uppgift att granska kvalitetsarbetet vid Göteborgs universitet har nu kommit med sin rapport. Den utgör en intressant och stimulerande läsning. Även om det finns vissa brister uppfattar jag det som att vi totalt sett fått väl godkänt. En del av rapporten ägnas åt "visionen" och dess konkretisering. Det är viktigt att vi arbetar vidare med detta på alla nivåer: styrelse, fakulteter, institutioner studenter och anställda. En annan fråga av betydelse är studenternas missnöje med sitt inflytande. Jag skulle vilja driva "tesen" att studenterna är en del av universitetet. Detta får långtgående konsekvenser med såväl rättigheter som skyldigheter. Vi får anledning att återkomma till rapporten i många sammanhang. Jag skulle vilja framföra ett tack till Högskoleverkets bedömare för ett väl genomfört arbete, som kommer att påverka vår verksamhet på ett positivt sätt lång tid framöver.

Jag möter ofta företrädare för näringsliv, skola, samhälle; företrädare som i allt kraftfullare ordalag har synpunkter på vår verksamhet, främst undervisningen och dess dimensionering. Jag möter synpunkter som att dubblera de naturvetenskapliga utbildningarna för att möta näringslivets behov, att öka läraryrket, framför allt inom naturvetenskapen för att klara de stora underskott, som står för dörren, att öka läraryrket för att klara läkarförsköningen i Västsverige, att öka värdutbildningarna för att klara det förväntade underskottet in på 2000 talet, att starta en IT-högskola för att klara näringslivets och samhällets behov inför framtiden. Detta är ett axplock av de många krav som ställs på oss. Jag tror att aldrig förr har omvärlden visat så stort intresse för universitet och högskolor. Detta är, tycker jag, i och för sig är glädjande. Vidare anser jag att de flesta av kraven har sitt berättigande, även om alla ser dem ur sitt perspektiv.

Nå, hur skall nu universitetet reagera på dessa samlade krav? Vårt tillskott på 1 200 platser hjälper inte långt, när man betänker att Stockholms läroverks skola fick 800 nya platser separat! Svaret blir då omfördelning. Nästa fråga blir varifrån vi skall ta platser för en omfördelning. Vi befinner oss redan i en situation, då ett flertal fakulteter befinner sig i en kärv ekonomisk situation med tuffa sparprogram. Att i ett sådant läge ytterligare beskära inkomsterna genom att omfördela utbildningsplatser känns svårt.

Vidare kommer man till en punkt, när man börjar fundera på vad ett universitet är för något. I mitt huvud finns någon enkel föreställning om bredd och djup, bredd i form av olika kunskapskulturer och djup i form av de olika disciplinära institutionella strukturerna. Jag känner allt tydligare ett behov av att värna om starka konstnärliga, humanistiska, samhällsvetenskapliga enheter i ett omvärldstryck på en alltmer naturvetenskaplig profilering. Jag tror att såväl samhället som naturvetenskapen kommer att vinna på detta, på sikt. Som en indikation på detta har samtal med såväl Chalmers nuvarande som tillträdande rektor gett vid handen att man kommer att få ett allt ökat behov av bl a humanistisk kompetens till såväl utbildning som forskning inom de tekniska universitet och högskolorna.

För att klara av att prioritera rätt fordras som jag ser det framför allt tre saker av oss: För det första måste vi tydliggöra för oss själva hur vi ser på universitetets uppgifter i dagens samhälle och för det andra måste vi själva skapa mekanismer för omvärldsanalys och prognoser för att ge oss fakta och underlag för svåra beslut. För det tredje måste vi fortsätta arbetet med att skapa förståelse över fakultets- och kunskapsområdesgränser. Först när dessa villkor är uppfyllda kan vi på allvar få respekt för våra beslut. Tanumkonferenserna är ett sätt att verka på. Låt oss fortsätta på den vägen!

Krossa Gubbväldet!

HUR SKA JAG som studentrepresentant kunna arbeta inom Göteborgs universitet när jag gång på gång blir hänad, förlöjligad och åsidosatt? Detta händer mig på möte efter möte. Kan inte de olika ledamöterna i beredande och beslutande organ inom universitet gå en kurs i bemötande och folkvett? Med andra ord lära sig att bemöta sina medmänniskor med respekt! Eller beror det bemötande som jag får på grund av att jag bara är kvinna och bara är student?

Som student är min arbetsplats universitet. Jag kräver att bli bemött med respekt på min arbetsplats. Jag ser mig själv ändå som en hyfsat orädd och framåt person, som vågar att säga ifrån (ibland). Men jag har min ålder, mitt kön, min sociala bakgrund, min utbildning och brist på poäng emot mig. Detta sammantaget eller kanske bara valda delar av detta gör tydligen att vissa personer anser att de har rätt till att inte bemöta mig med respekt.

För att kunna bli ett universitet med en balans mellan könen och kunna vara en god arbetsmiljö för både personal och studenter krävs det radikala förändringar! Det är viktigt att studentrepresentanterna ges möjligheter att få vara studenternas företrädare utan att hånas! Du som känner med dig att du inte alltid behandlar studenter rättvist – tänk till! Tänk på att anledningen till att du är anställd och uppbar lön är därför att jag och alla andra studenter finns här! Med andra ord – du finns för oss!

REGINA BENDZ, kårordförande SLUG

Svar till Regina Bendz

REGINA BENDZ ÄR inte ensam om sina erfarenheter. Det gör det inte bättre. Som etnolog och arbetarkulturforskare vet jag att unga kvinnliga studenter med den sociala bakgrund, som Regina kort refererar till, alltför ofta bemöts på det sätt hon beskriver.

Tyvär är det så – och det vill vi ändra på. Det ligger i rektors betoning av både jämställdhet och jämlikhet. Jag tolkar det som att skillnader beroende på såväl kön som klass, etnicitet och utbildningsbakgrund ska elimineras. Det har vi också den av universitetsstyrelsen tagna Visionens ord på. Där står bland annat:

Målet är att vidareutveckla ett fritt och demokratiskt universitet med utgångspunkt i det grundtvigiska arvet, en fri akademi, där det är högt i tak, och där ingen är förmer än andra och där enbart respekten för andra och intellektuell hederlighet utgör gränsen för vad som får sägas.

Om GU i dag vore "ett fritt och demokratiskt universitet ..." skulle formuleringen ovan vara överflödig och inte höra hemma i en Vision, ett mål att sträva mot för framtiden.

Vi har inte kommit dit – men det är dit vi vill komma. Bara detta att det finns formulerat som mål i en Vision, tagen av styrelsen, uttrycker att GU vet att de här problemen finns och arbetar

för att få bort dem, så att ingen ska behöva uppleva sig trakasserad och nedvärderad på det sätt som Regina beskriver. Det är också viktigt att se att de beteenden hon tar upp inte är ett specifikt GU fenomen. De finns överallt i samhället.

Det är lättare att säga "Krossa Gubbväldet!" än att göra det. Maktstrukturerna har byggts upp över lång tid och är djupt internaliserade hos dem som har makten, också hos de "gubbar" av båda könen, i alla åldrar och olika sociala positioner, som – säkert ärligt utifrån det egna perspektivet – bekänner sig till jämlikhet och jämställdhet. En del har ändå hänt i positiv riktning, som vi vet, men vi har fortfarande en lång väg att gå.

Som jag läser Regina är hon inte ute efter att krossa "gubbarna" – för i så fall skulle hon bli som de maktmänniskor hon tar avstånd från. Om "vi" inte vill bli som "gubbarna" måste vi, som jag ser det, fortsätta vårt tragna arbete med att omuppföra "dem" – även om som Regina säga ifrån, finnas med uttalade åsikter och värderingar i olika maktorgan och försöka agera utifrån dem i vår vardagliga praktik. Det är slit-samt och ett långsiktigt arbete – som många vet. Vad gäller uppfostran vet vi ändå av erfarenhet att barn påverkas mera av hur vuxna handlar än vad de säger. Det bör kunna gälla för "gubbar" också.

BIRGITTA SKARIN FRYKMAN
prorektor

Alltinget fortsätter

Alltinget – eller "Fråga Göteborgs universitet" – startade på nytt i höst den 29 september.

Programmet kommer att gå tio gånger (kl 17.30-18.30) på tisdagar i Radio Göteborg P 4. Panelen från Göteborgs universitet består denna gång av alternerande forskare och Lasse Swahn är

programledare precis som i våras. Från GU medverkar i höst: Kerstin Norén (svenska språket), Åsa Abelin (lingvistik), Thomas Magnusson (historia), Annika Nordström och Mats Nilsson (etnologi), Björn Jonson (fysik), Stefan Nilsson (zoologi), Ernst Nyström, Margareta Söderström och Ove Andersson (medicin). Lyssnarna kan ringa in sina frågor via en telefonsluss och de kommer att medverka i direktsändning.

G-P fälldes nyligen i Pressens Opinionsnämnd för två artiklar där upphandlingsrutinerna vid GU granskades. Planeringsdirektör Marianne Dahlquist och hennes man Lars erhöll ideellt skadestånd.

GU JOURNALEN är en informations- och personaltidning från Göteborgs universitet REDAKTÖR: Allan Eriksson LAYOUT/GRAFISK FORMGIVNING: Anders Eurén. ANSVARIG UTGIVARE: Siv Bondenäs Brink STF ANSVARIG UTGIVARE: Åke Petterson MEDVERKANDE SKRIBENTER: Eva Lundgren, Anders Franck, Susanne Liljenström, Bo Dahlbom, Margareta Hallberg, Birgitta Skarin Frykman, Regina Bendz, Karin Rödbäck och Jonas Nilsson. ADRESS: Informationsavdelningen, Göteborgs universitet, Box 100, 405 30 Göteborg. TEL: 031-773 1021. FAX: 031-773 4354 E-POST: Allan.Eriksson@adm.gu.se INTERNET: http://www.gu.se/aktuell/GU-journalen TRYCK: Arktryckarna AB, Göteborg. Tidningen trycks på miljövänligt papper som uppfyller kraven för Svanenmärkning. UPPLAGA: 5 500 ex UTGIVNING: 8 nummer/år. Nästa nummer kommer den 12-13 november MANUSSTOPP: 30 oktober ADRESSÄNDRING: Gör skriftlig anmälan till redaktionen. För beställt material ansvaras ej. Citera gärna, men ange källan. ISSN 1402-9626

Högskoleverkets granskare nöjda med Göteborgs universitet

Väl godkänt – så kan man sammanfatta betyget som Göteborgs universitet får i Högskoleverkets bedömningsrapport.

Kvalitetsarbetet är framgångsrikt. Forskarutbildningen mönsterbildande.

Det mesta går åt rätt håll, även om det här och där finns brister. Det finns bl a en tveksamhet om den fastställda visionen.

Högskoleverkets bedömargrupp har nu granskat Göteborgs universitets kvalitetsarbete. Ett arbete som i rapporten får högt betyg. Programmet för kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling beskrivs som ambitiöst, helhetstäckande och väl genomarbetat. Det är en hörnsten i universitetets kvalitetsarbete, skriver granskarna.

De mest framgångsrika fakulteterna i kvalitetsarbetet är den humanistiska, den matematisk-naturvetenskapliga, den samhällsvetenskapliga och den medicinska fakulteten.

I synnerhet den humanistiska fakulteten har ett väl utvecklat kvalitetsarbete, med bl a fortlöpande scheman för uppföljning och utvärdering. "Det är den fakultet som inom universitetet längst och mest konsekvent bedrivit ett reguljärt kvalitetsarbete enligt universitets program".

Även matematisk-naturvetenskapliga fakulteten bedriver, enligt granskarna, ett mycket imponerande kvalitetsarbete.

Bedömargruppen ger mycket beröm åt de medicinska och matematisk-naturvetenskapliga fakulteterna för deras externa utvärderingar av sin verksamhet. Detta har i sin tur inneburit ett lyft för kvalitetsarbetet, menar granskarna, som därför rekommenderar att externa utvärderingar används i universitetets reguljära kvalitetsarbete.

Inom den odontologiska fakulteten har kvalitetsarbetet kommit igång relativt sent. Så även inom det konstnärliga fakultetsområdet, men det som hittills gjorts ser man mycket positivt på.

En generell brist är kursutvärderingar. Bedömargruppen anser att nya kursutvärderingsformer behövs för att öka studentinflytandet. Ett sådant "förebildligt" utvärderingsinstrument finns inom den medicinska fakulteten. Det är en sk kollegial granskning, där lärare från olika institutioner kontinuerligt granskar varandras kurser och diskuterar resultaten med såväl studenter som kurslärare.

Forskarutbildningen betraktas som "nationellt mönsterbildande". Rekommendationerna i kvalitetsprogrammet efterlevs. Universitetet har också lyckats minska medelstudietider och öka antalet examinationer. Dessutom är flera åtgärder, som föreslagits i forskarutbildningsreformen, redan praxis inom forskarutbildningen i Göteborg.

Läraryrkesutbildningarna får både ris och ros i rapporten. Med tanke på den tidigare splittrade organisationen ses bildandet av Läraryrkesutbildningsnämnden (LUN) – med totalansvar för läraryrkesutbildningarna – som lyckad.

Bedömargruppen är däremot kritisk till den bristande kontakt som finns mellan de ämnesteoretiska och praktiskt-pedagogiska delarna, och föreslår därför att den ämnesdidaktiska forskningen knyts till respektive ämnesinstitution.

Bedömargruppen tycker också att Pedagogien är en isolerad del inom universitetet och borde därför integreras med "City-universitetet".

Granskarna ger en eloge till arbetet med ledar- och ledningsutveckling.

Universitetets jämställdhetsarbete får också beröm. Likaså insatserna för den sk tredje uppgiften, både på central- och fakultetsnivå.

En del av rapporten ägnas åt visionen. Universitetets vision är en samlande symbol och vägledning inför framtiden. Bedömargruppen finner den dock inte helt tydlig till sin innebörd, och efterlyser en konkretisering av innehållet på fakultetsnivå. Endast matematisk-naturvetenskapliga fakulteten har, enligt bedömarerna, "förtjänstfullt och väl utvecklat visionens olika dimensioner utifrån den egna verksamhetens förutsättningar och behov".

Göteborgs universitet är trots den långtgående decentraliseringen ett sammanhållet universitet, konstateras i rapporten. Det hävdas t o m att GU är landets mest federativa universitet. Detta uppfattas som positivt. Samhörigheten har nämligen stärkts genom bl a nära samarbete över fakultetsgränserna. "Öppenbarligen har decentraliseringen kommit att fungera som ett kitt".

Men decentraliseringen innebär samtidigt ökade krav på rollfördelning och beslutsstruktur, och gruppen föreslår därför en översyn av beslutsorganisatio-

nen och ansvarsfördelningen mellan administrationen på central nivå och fakultetsnivå.

En annan punkt som lyfts fram i rapporten är studenternas missnöje med sitt inflytande över universitetet. De är väl representerade i alla organ, men kommer för sent in i beslutsprocessen. Det behövs, enligt granskarna, ett nytt beredningsorgan för det övergripande kvalitetsarbetet, där företrädare för fakulteter och studenter sitter med.

Gruppen efterlyser också en ökad samverkan med Chalmers. Det finns visserligen i dag ett livaktigt samarbete på fakultets- och institutionsnivå, men det saknas ett utvecklat ledningssamarbete.

ALLAN ERIKSSON

Gruppens ordförande
Per-Olof Glantz

Universitetskansler
Stig Hagström

FAKTA / HSV:s rapport

Högskoleverkets bedömargrupp besökte Göteborgs universitet under tre dagar i början av maj. De träffade företrädare för olika verksamheter på samtliga nivåer, på styrelse-, fakultets- och institutionsnivå.

Universitetets självvärdering, som blev klar i våras, ligger till grund för HSV:s granskning.

Bedömningen av Göteborgs universitets kvalitetsarbete är ett led i Högskoleverkets granskning av samtliga universitet och högskolor i landet.

Premiär för debattforum på GU:s webb

Tyck till! Debattera! Snart kan du ventilera dina åsikter på Göteborgs universitets egen hemsida. I mitten av oktober öppnar debatten på GU:s webbadress: <http://www.gu.se/debatt>

I det här numret av GU Journalen har vi med två debattartiklar i tidningen, men i fortsättningen skall debatten i huvudsak föras på webben. Detta är

främst av utrymmes- och ekonomiska skäl. Webben har ju också en överlägsen fördel framför det tryckta mediet. Hög interaktivitet. Och, i bästa fall, omedelbar respons.

Inläggen ska helst kopplas till några olika ämnen. Några exempel på teman är jämställdhet, studentinflytande och det västsvenska universitetet. Har du förslag på andra ämnen som du tycker ska debatteras, är du väl-

kommen att höra av dig till info@gu.se

Regler för debatt

Det är öppet för alla att följa debatten, men deltagandet är förbehållat anställda och studenter vid Göteborgs universitet.

I varje inlägg ska det tydligt anges vem som är författare. Debatten får inte heller innehålla material som står i strid med gällande lagstiftning, vad gäller t ex

förtal, förolämpning eller upphovsrättsbrott.

I visionen för Göteborgs universitet står det att målet är att vidareutveckla ett fritt och demokratiskt universitet. Det ska vara högt i tak. Enbart respekten för andra och intellektuell hederlighet utgör gränsen för vad som får sägas.

Det är i den andan debatten ska föras!

ALLAN ERIKSSON

Ny institution

Den 1 januari 1999 inrättas den nya institutionen för kvinnors och barns hälsa vid medicinska fakulteten. Den nya institutionen bildas av de tre avdelningarna för pediatrik, obstetrik och gynekologi samt barn- och ungdomspsykiatri.

Utbildning i psykoterapi

Styrelsen har beslutat att inrätta ett nytt utbildningsprogram, "Utbildning i psykoterapi", omfattande 60 poäng. Utbildningen, som ges på halvfart, ska bedrivas i samarbete mellan psykologiska institutionen och institutionen för socialt arbete.

Fritz och Frykman utsedda till prorektor

En enig styrelse har utsett bl a professor Martin Fritz (under perioden 1/7-1998-31/12-2001) och professor Birgitta Skarin Frykman (under perioden 1/7-1998-30/6-2003) till prorektor.

Martin Fritz utsågs till rektors ställföreträdande fram till 31/12-2000. Därefter tar Birgitta Skarin Frykman över som rektors ställföreträdande under resten av sin mandatperiod.

Arbetsuppgifterna delas upp mellan prorektorerna. Martin Fritz kommer att ha ansvaret för planering och uppföljning, budget samt ekonomisk och medelsförvaltning, inklusive ordförandeskapet i styrelsen för fond- och medelsförvaltning. Han sitter även som ordförande i biblioteksnämnden.

Birgitta Skarin Frykman har ansvaret för jämställdhet, studentfrågor samt frångiv som rör Museion och Grundtvig institutet. Läs om Birgitta Skarin Frykman på sid 9.

Museichef ny föreståndare för Museion

Museichef Sven-Erik Isacson har utsetts till föreståndare för Museion under den närmaste treårsperioden. Läs om Museionprojektet i GU Journalen nr 4-5.

Satsning på nytt utbildningsprogram

Rektor har avsatt 100 000 kronor för att stödja utarbetandet av ett nytt fakultetsövergripande utbildningsprogram, Europaprogrammet (EP), omfattande 160 poäng. Programmet föreslås starta höstterminen 1999.

Ny arbetsenhet vid med fak

En ny arbetsenhet, Enheten för gastroforskning (EFG), har från och med 1 juli 1998 inrättats vid medicinska fakulteten.

Ny tävling ska skapa tillväxtföretag

Nu i höst går startskottet för "Venture Cup 98/99 Väst" – en affärsplantävling som ska ge nya tillväxtföretag i Göteborg och Västsverige.

DET ÄR GÖTEBORGS UNIVERSITET, Chalmers i samarbete med McKinsey&Company som satsar på forskare och studenter med goda idéer. Och det är framför allt de med innovativa affärsidéer som uppmanas delta i tävlingen.

Förhoppningen är att tävlingen kan ge upphov till flera nya, expansiva tillväxtföretag i regionen.

Venture Cup startade den 15 september i år och avslutas med en stor ceremoni i april nästa år, där vinnaren bl a kommer att belönas med prissumman 200 000 kronor.

Under tävlingen utvecklar deltagarna sin idé – först som en gångbar affärsidé, därefter till en grov affärsplan och till sist till en detaljerad, hållbar affärsplan. Bidragen utvärderas i varje steg av en jury. Dessutom kommer deltagarna att fortlöpande ges stöd i form av utbildningstillfällen och handledning av erfarna entreprenörer, investerare och konsulter.

Tävlingen vänder sig i första hand till forskare och studenter vid universitet och högskolor i Västsverige, men är öppen för alla.

Deltagandet i tävlingen är helt gratis.

På ett informationsmöte uttryckte rektor Bo Samuelsson sitt fulla stöd för tävlingen:

– Venture Cup är en naturlig fortsättning på våra ansträngningar att öka kunskapsutbytet mellan universitetet och näringslivet. Tävlingen har ett lärande inslag som ligger i linje med vår vision.

Det är första gången Venture Cup startar i Sverige, men liknande tävlingar har arrangerats tidigare i Europa.

McKinsey hoppas nu på att nya tillväxtföretag kommer igång i Västsverige. Men för att starta företag krävs bl a god entreprenörskap och genomarbetade affärsplaner. Tävlingen ska ge dessa nödvändiga kunskaper, det är tanken.

För mer information, länka dig vidare till <http://www.venturecup.org>

ALLAN ERIKSSON

Alla studenter måste visa upp kärkvitto

I FORTSÄTTNINGEN måste alla studenter som tenterar i skrivisal uppvisa kärkvitto – varje gång. Har man inget giltigt bevis, så får man inte tentera.

Rektor har nu i ett beslut skärpt kravet på kontroll av kärthörighet och betalning av karavgift.

Detta gäller även hemtentamen och prov i annan lokal än skrivisal. I så fall ligger det formella ansvaret på prefekten att kontrollera att studenterna har betalat avgift. Men i praktiken blir det kursläraren som måste se till att avgiften är betald.

Populär kurs i populärvetenskapligt skrivande

MÅNGA AV FORSKARNA vid Göteborgs universitet vill lära sig att skriva populärvetenskapligt. Så många att platserna på den kurs – "Låt fler förstå!" – som informationsavdelningen i höst arrangerar i ämnet inte räcker mer än till knappt hälften av dem.

En inbjudan till den skickades i våras ut till alla universitetets forskare. Intresset för den visade sig genast vara mycket stort, och när anmälningstiden den 15 september gick ut fanns det drygt 100 sökande till de 50 platserna.

50 av dem har alltså inte kunnat antas till kursen. På informationsavdelningen beklagar man detta men tillägger att man har för avsikt att under nästa år anordna en liknande kurs.

Universitetsdirektör slår ett slag för decentralisering

FOTO: ALLAN ERIKSSON

I den förra akademisekretariatsrum i Vasaparken sitter från 1 juli Björn Järbur. Han är ny universitetsdirektör vid den centrala förvaltningen. Järbur, 37 år, är medicinare och kommer närmast från en tjänst som utbildningschef vid den medicinska fakulteten.

Den 1 juli i år tillträdde du tjänsten som universitetsdirektör. Vilka är dina huvudsakliga arbetsuppgifter?

– Dels bereder jag ärenden för rektorssammanträden och styrelse. Dels representerar jag vid sidan av rektor universitetet utåt i olika organ. Jag är också ansvarig för centrala MBL-förhandlingar och för samordningen av den gemensamma förvaltningen.

Hur ser du på rollen som universitetsdirektör?

– Jag ser mig som en coach i ett fotbollslag. I den rollen handlar det om att se till att universitetsförvaltningen fungerar så bra som möjligt. För mig är det viktigt att alla gör ett målinriktat arbete, både utifrån fakulteternas-, och lednings- och det omgivande samhällets perspektiv.

Hur då?

– Min roll är inte att vara expert. En coach står ju också vid sidan av planen. Det handlar istället om att alla spelare ska både

stimuleras och tillåtas göra en så god prestation som möjligt.

Hur tycker du att universitetet ska organiseras i framtiden?

– Jag är förespråkare för den decentralisering som genomförts inom universitetet. Det är nödvändigt att varje individ känner sig betydelsefull för hela verksamheten. Det gäller att skapa ansvarskänsla, engagemang och motivation. Historiskt sett har vi varit vana att arbeta inom de olika disciplinerna. I framtiden måste vi lära oss att arbeta mer projektbaserat över gränserna. Detta gäller både forskning, utbildning och administration. I dag behövs det fler människor som kan integrera kunskaper inom en mängd olika områden. T ex inom dataområdet ryms både datalogistik, språk, ekonomi och teknik.

Är du för bildandet av akademier?

– Jag tror det är viktigt att skapa förutsättningar för det här "tvärande" arbetet. På sikt ser jag gärna bildandet av akademier. Men dessa förändringar måste komma inifrån. Och att det går i rätt riktning och i rätt tempo. Det är en process.

Och den gemensamma förvaltningen? Planerar du några omorganiseringar?

– Inom den gemensamma förvaltningen har det gjorts väldigt många externa organisationsutredningar. Vi behöver inte en till. Däremot behöver vi se över organisationen, om den är optimal. Det ska vi göra själva – med Högskoleverkets bedömning som startskott.

ALLAN ERIKSSON

GU presenterar sig – i Shanghai 1999

Det akademiska avståndet mellan Göteborg och Kina blir mindre och mindre.

I mars nästa år krymper det ytterligare en bit.

DÅ ARRANGERAR Göteborgs stad i sin vänort Shanghai – närmare bestämt på Shanghai Library – tillsammans med bland andra Kinarådet, Svenska generalkonsulatet och Exportrådet en s k aktivitetsvecka, China Sweden Days. Några av huvudpunkterna på programmet för den blir föreläsningar av och seminarier med forskare från Göteborgs universitet och Chalmers.

Syftet med China Sweden Days är att visa kinesiska myndigheter och företag "vad Sverige har att erbjuda" i fråga om vetenskap, näringsliv, musik och sport. Och vad vetenskapen beträffar kommer alltså demonstrationsmaterialet från GU och Chalmers.

De forskningsområden som i första hand ska presenteras är IT och telekommunikation, energi och miljö, stadsplanering samt arkitektur och design.

De företräds av allt som allt sju forskare från GU och Chalmers. Dessa sju kommer att hålla var sin föreläsning. (Och det kommer

också ett antal representanter för industrin att göra.)

Även mer allmän information om såväl GU som Chalmers ska under aktivitetsveckan spridas i det kinesiska vetenskapssamhället och till den kinesiska allmänheten. På plats i Shanghai Library kommer det också att finnas två utställningar där de båda högskolorna berättar om sin verksamhet.

För GU:s arrangemang under China Sweden Days svarar internationella sekretariatet och informationsavdelningen.

Projektsamordnare vid GU är Anders Franck, tel: 031-773 1209.

Var tionde utsatt för sexuella trakasserier

BÅDE NEGATIV SÄRBEHANDLING och sexuella trakasserier förekommer bland studenter och doktorander, visar enkätundersökningen.

Det är Studentkommittén som i samverkan med Göteborgs universitet genomfört studien. Syftet är att kartlägga omfattningen och arten av sexuella trakasserier som kan härledas till kön. Detta för att kunna förebygga och ge rådgivning och stöd.

Enkätundersökningen innehåller frågor, där förutom olika former av sexuella trakasserier, även könskränkande jargong och negativ särbehandling tas upp. 14 procent av de tillfrågade har upplevt negativ

särbehandling och 11 procent har blivit utsatta för sexuella trakasserier.

Studien är den första i sitt slag som följt den nya definition av sexuella trakasserier, som tillsammans med vissa ändringar i jämställdhetslagen trädde i kraft 1 juli i år. Det finns också ett förslag på en ny paragraf Högskoleförordningen som säger att "högskolorna skall vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att någon student utsätts för sexuella trakasserier."

I nästa nummer av GU Journalen kommer en intervju med Gunilla Hollander, jämställdhetshandläggaren vid GU.

Är universitetet på väg att bli en marknadsplats?

Akademiker = entreprenör. Är det så framtiden ser ut? Ja, det finns mycket som tyder på det, menar två amerikanska forskare i en nyutkommen bok om "akademisk kapitalism".

VART ÄR UNIVERSITETET PÅ VÄG? Trenden verkar vara tydlig. Kravet på marknadsanpassning ökar allt mer i en globaliserad och konkurrensutsatt högskolevärld. Om universitetet ska klara av det allt större utbildningsbehovet, så måste det kanske överge sina traditionella bildningsideal?

Debatten om universitetets roll är ingalunda ny, men den har blivit brännande aktuell igen.

Universitetets olika bildningsideal

För snart tio år sen skrev Svante Beckman en tankeväckande artikel i DN-kultur om universitetets olika bildningsideal. Han urskiljer fyra idealtyper:

Oasen (den anarkiska modellen), Templet (den teknokratiska modellen), Basaren (marknadsmodellen) och Fabriken (den byråkratiska modellen). Var och en av dessa modeller har sitt bildningsideal.

Oasen och Basaren är två liberala organisationsmönster medan Templet och Fabriken är auktoritära, hierarkiskt uppbyggda. Att Basaren och Fabriken har ryckt fram i modern tid är inte så konstigt. Det avspeglar den allt starkare utifrånstyrningen av universiteten under 1900-talet – som en följd av att ekonomiska och politiska maktgrupper har insett betydelsen av den avancerade nyttokunskapen.

Beckman menar att de fyra grundmönstren för hur ett universitet borde vara drar åt olika håll i dag. De som blir vinnarna på 90-talet är helt klart Basaren och kanske Fabriken, spår Beckman.

Tankegångarna känns igen. Har Basaren kommit för att stanna? Håller även Oasen på att omvandlas till Basaren vad gäller forskningen?

Att det marknadsekonomiska tänkandet har börjat tränga in i det akademiska systemet är kanske ingen nyhet. Men ämnet har blivit mer politiskt laddat. Det framgår med tydlighet av en ny bok som diskuterades under Tanumkonferensen.

Aant Elzinga och Lennart Olausson presenterade "Academic Capitalism. Politics, Policies and the Entrepreneurial University" (The John Hopkins University Press, 1997).

Villkoren för forskning och utbildning

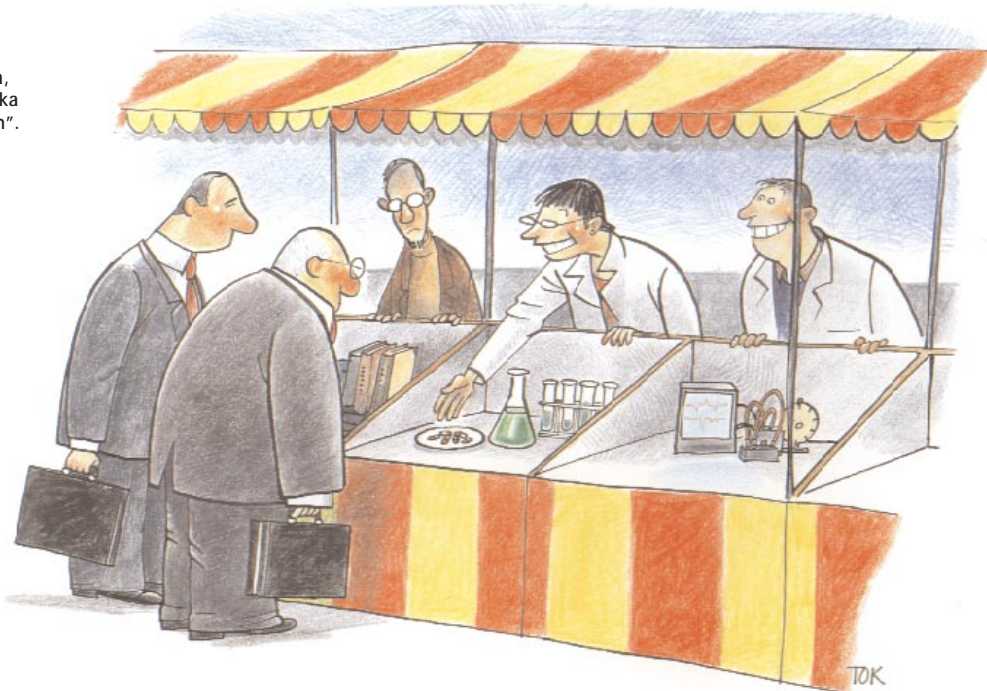
Bokens författare, Sheila Slaughter och Larry Leslie, är forskare vid pedagogiska institutionen och centret för forskning om högre utbildning och forskning vid Arizona University.

Vad boken handlar om är villkoren för forskning och högre utbildning. Författarna har genomfört fallstudier i fyra länder: USA, Storbritannien, Kanada och Australien. De har intervjuat lärare, forskare, forskarstuderande och administratörer om det akademiska landskapets organisation, värdesystem och samspel med näringslivet.

Författarna hävdar att universitetssystemen i åtminstone tre av de länder som studerats genomgår omfattande förändringar – lika djupgående som under industrialiseringen, säger Aant Elzinga.

Globaliseringen har två viktiga drivkrafter. Dels är den politisk och ekonomisk – framdriven av stora multinationella bolag. Dels är den teknologisk vilket innebär en intensivare kommunikation mellan länder och människor. Dessa två drivkrafter förstärker varandra.

De flesta är överens om vad som sker: Mindre pengar går nämligen till välfärd och utbildning. Mer pengar satsas på att främja företagets konkurrenskraft på den internationella arenan.

Samma trend kan urskiljas i de fyra länderna, menar författarna. Globaliseringen har inte bara effekter på forskningen utan även på utbildning. Det är flera faktorer som bidragit till denna utveckling. Antalet studenter har ökat dramatiskt. Det har skett en ökad satsning på teknik och naturvetenskap. Strategiska stiftelser får ökad betydelse.

En entreprenörsanda utvecklas

I det traditionella vetenskapliga systemet var akademikern hjälten, menar Lennart Olausson. I den nuvarande är entreprenören hjälten.

Begreppet "akademisk kapitalism" syftar på ett marknadsliknande beteende inom akademien. Universitetet har tvingats bli mer uppfinningsrika när det gäller att öka inkomsterna. Mer externa pengar, nya sponsorer, fler uppdragsutbildningar. Konkurrensen ökar allt mer. Härigenom utvecklas en entreprenörsanda och nya organisationsformer. Ett annat normsystem utvecklas som inte alltid går ihop med det traditionella akademiska.

Gemensamt för de fyra länderna är att staten har skurit ner anslagen till universiteten. Detta har tvingat fram en konkurrens om resurser. Utvecklingen mot en akademisk kapitalism motiveras med argumentet, som t ex att det är bra för den nationella ekonomiska tillväxten.

Marknadsanpassning av grundutbildningen

Ett exempel på denna utveckling är England. Bara tre dagar efter att Thatcher kom till makten drog hon bort 100 miljoner pund från universitetens budget. Mellan åren 1980 och 1984 försvann fyratusen tjänster och närmare 20 procent av alla stipendier. Från mitten av 80-talet arbetade industriledare ihop med Thatchers regering för att skapa en entreprenörskultur inom den högre utbildningen. Dessutom infördes ett nytt konkurrenssystem 1988, som innebar att utbildningen skulle anpassas till ekonomin. Det var i stort sett samma system Sverige införde 1993 när det gäller grundutbildningen. Universitetet får betalt för hur många studenter som kommer igenom systemet. Likartade tendenser kan vi finna inom forskningen.

Aant Elzinga slår fast att vinnarna i denna marknadsanpassning är medicin, ingenjörsvetenskap och delar av naturvetenskap/matematik och informatik. Förlorarna är humaniora, delar av samhällsvetenskap och traditionella delar inom naturvetenskap.

De nya högskolorna med Malmö i spetsen marknadsför sig som nya och fräscha – som motbild till de gamla, tröga universitetet. Kom till oss – vi utbildar för 2000-talets arbetsmarknad. De nya högskolorna tillhör alltså 90-talets vinnare för att de symboliserar Basaren. Är det inte ett inskränkt resonemang?

Universitetet har trots allt en stark fördel framför de nya högskolorna. Det rymmer många olika bildningsideal. Är det inte vår styrka?

Å andra sidan. Tradition behöver inte utesluta förnyelse. Och just vid Göteborgs universitet möter man, enligt Högskoleverkets nya bedömarrapport, ovanligt bra exempel på radikala förändringar och nytänkande. Bådar det inte gott för framtiden?

ALLAN ERIKSSON

Dialog om visionen

På väg mot en förverkligad vision? Det är i alla fall ambitionen bakom den andra Tanumkonferensen som ägde rum i slutet av augusti. Det är drygt två år sedan den första konferensen som anordnades på Tanum strand. Då formulerades tankar om en vision och ett nytt förhållningssätt till studenterna och till lärande. Första Tanumkonferensen fick en viss genomslagskraft – tankar och idéer spreds som ringar på vattnet.

Förväntningarna på den andra konferensen var, förståeligt nog, höga. Visionens ord ska nu omsättas till praktisk handling.

I sitt inledningstal poängterade universitetsrådet Berit Askling vikten av att bevara Göteborgs universitets mångfald.

Universitetet erbjuder en mångfald som är utvecklande och lärorik. Denna möjlighet måste utnyttjas.

Mycket har dock hänt sedan den förra konferensen. Dels har universitet fått allt fler uppgifter. Antalet studenter har nästan fördubblats på tio år. Dels har universitetet fått ökad frihet – samtidigt blir organisationen allt mer komplex.

Därför följer att de flesta uppgifterna inom universitetet ska lösas på lokal nivå. Men det finns, enligt Askling, några områden som kräver ett gemensamt åtagande.

Vilken profil ska vi utveckla? Och vilken inställning till lärande och kunskap ska vi förmedla till studenterna?

Det förutsätter samtidigt en kommunikation och en öppen dialog. Visionen ska ses som en vägledning.

NAMN: Kerstin Johannesson

ÅLDER: 42 år

BOR: Med man och två barn på Tjärnö utanför Strömstad. I familjen ingår även hund, häst och två katter

UPPVÄXT: Hisingen utanför Göteborg

FRITIDSINTRESSEN: Familjen, vara ute i naturen, segling

Prefekten bland holmar och snäckor

TEXT & FOTO: SUSANNE LILJENSTRÖM

Kerstin Johannesson är biträdande professor och prefekt vid institutionen för marin ekologi. Hon arbetar på Tjärnö marin-biologiska laboratorium utanför Strömstad. Handlingskraftig, effektiv och med ett brinnande intresse för sin forskning konstaterar hon att dygnets timmar ändå inte räcker. Erkänn att prefektarbetet tar tid och gör det till en tjänst, föreslår hon.

Hunden Sassa trampar otåligt på laboratoriets brygga medan matte lastar båten. Hinkar, hävar, vattenkikare och landvad. Tillsammans med sin man Bo har Kerstin Johannesson under många år samarbetat med skolor och förskolor, och när hon genom sina barn fick veta att Tjärnö skola ska på strandutflykt idag var hon omedelbart inställd på att göra en insats. Intervjun klaras av på vägen.

Vi kränger på oss flytvästarna och Kerstin drar igång aktersnurran. Rutinerat styr hon genom den grunda kanalen som skiljer öarna Tjärnö och Saltö åt. Vål ute på djupare vatten gasar hon på och siktar in sig på en holme inte långt från den strand skolbarnen är på väg till. Vi lägger till och Kerstin hoppar i land. Hon böjer sig ned för att slå i en kil att förtöja båten i.

– Jag får alltid så dåligt samvete när jag slår i kilen. Alla Littorinor – man hör hur det kraschar... Och det har bara blivit värre med åren!

Hon rätar på ryggen med ett lite urskuldande leende. I sin forskning arbetar Kerstin Johannesson med strandsnäckor av släktet Littorina. Det är de där brungråa små bulingarna som man hittar i vattenbrynet på de flesta stränder. Med snäckorna som modellorganismer studerar hon hur gener och ekologi samspelar när nya arter bildas.

Att forska är bland det roligaste Kerstin vet. Måste man tycka det för att bli en duktig forskare?

– Absolut!

Hon tvekar inte.

– Forskaryrket ställer väldigt annorlunda krav, det är nog lite som ett konstnärsyrke, man får ha någon form av drivkraft som gör att man hela tiden vill gå vidare. Även om det vissa dagar kan vara väldigt motigt när inget fungerar, apparaterna bryter samman och analyserna strular.

– När examensarbetare undrar om det här med att vara doktorand brukar jag säga att man behöver inte vara hyperintelligent eller en statistisk superexpert.

Däremot måste man ha ett brinnande intresse för att forska, för processen i sig. Sedan behöver man inte vara specialintresserad av något visst ämne, för det blir man efter att ha hållit på med det ett par månader. Men man måste ha den där gnistan och glöden att sätta sig in i saker på djupet, ta reda på och vara nyfiken.

Kerstin var en av de första doktoranderna som arbetade på Tjärnölaboratoriet året om. 1986 la hon fram sin avhandling om strandsnäckornas utvecklingsbiologi. Hon tillhör det fåtal forskare som lyckats hålla sig i forskningsfronten med pengar från Naturvetenskapliga forskningsrådet.

Vad finns det för för- och nackdelar med att arbeta på en fältstation?

– Bara fördelar, svarar Kerstin tvärsäkert. Utom när man ska på sammanträde i Göteborg. Fast jag börjar tycka att det är en fördel också, för då får jag åka tåg några timmar. Och då hinna jag läsa! Jag ligger konstant efter med läsningen av vetenskapliga artiklar och tidskrifter, det finns alltför lite tid till det och det är väldigt synd.

Den senaste tiden har inneburit många sammanträden. Sedan ett och ett halvt år är Kerstin prefekt vid den relativt nybildade institutionen för marin ekologi. Ungefär en gång i veckan åker hon ner till Göteborg, en resa på sex-sju timmar tur och retur med buss eller tåg.

Men prefektarbetet är inte bara resor och sammanträden. En stor del är att tala med folk och svara på frågor. När tiden inte räcker till är i första hand den egna forskningen som blir lidande. Trots att Kerstin arbetar en eller två timmar varje kväll när barnen har somnat är det svårt att hinna med.

– Forskningen är lågprioriterad eftersom allt annat är så inbokad, säger hon med ett torrt skratt.

Kerstin Johannesson har en särskild forskartjänst vid Naturvetenskapliga forskningsrådet och är tjänst-

ledig från ett lektorat vid Tjärnölaboratoriet. Rådet tillåter "bisyssla" på högst 25 procent, så tanken var att prefektandet skulle få ta så mycket av hennes arbetstid. I praktiken blir det snarare 50 procent, konstaterar hon.

Handledning av doktorander och examensstudenter tar också tid. Hon är en av experterna i det vetenskapliga rådet för biologisk mångfald som ska ge synpunkter och råd till myndigheter och politiker.

Och forskare som har varit med ett tag – liksom Kerstin – får dessutom ständigt förfrågningar om föredrag och framträdanden i olika sammanhang.

Att vara prefekt inkräktar på forskningen men har även öppnat nya dimensioner, påpekar Kerstin:

– Det ger ju möjligheter att påverka forskningssituationen mer i stort inom en institution. Och det finns ingen annan enskild person inom institutionen som har större makt att genomföra förändringar.

– Det låter dramatiskt, men det är ju prefektens roll att leda förändringar och att driva gemensamma frågor. Till exempel hur forskarutbildningen är utformad eller vilken profil man ska ha på grundutbildningen.

Hur har Kerstin använt sig av dessa möjligheter?

– Jag tror att jag framför allt inom forskarutbildningen har lyckats göra en del som är till det bättre. Vi har exempelvis fått mer struktur och regelverk kring doktorandernas situation vad gäller antagning, krav på kurser och litteratur osv.

– På sikt försöker vi lägga in nya kurser för att föra in fler aspekter i forskarutbildningen. Få in ett synsätt om att man inte bara utbildar sig till specialist på dittan eller dattan utan att man blir problemlösare. Man ska kunna lite om hur man söker pengar, hur man sköter ekonomi, hur man presenterar sin forskning. Vi vill göra de disputerade forskarna mer intressanta för arbetsmarknaden!

I stort upplever hon prefektarbetet som roligt och utvecklande. Och kanske kan det bredda perspektivet på den egna forskningen:

– Jag är ju alltid så nyfiken på vad andra gör, förklarar hon. Som prefekt måste jag engagera mig i andras forskning. Det hade jag kanske inte gjort i samma utsträckning annars, hade nog tyckt att jag inte hade tid. Och det är väldigt kul, man lär sig en massa!

En prefektperiod är tre år. Skulle hon kunna tänka sig ytterligare en period!

– Nja, jag är tveksam till det. Då tror jag att jag riskerar bränna mina skepp vad gäller egen forskning. Tre år kanske jag kan "flyta över" på det jag hade innan och det som ändå rullar på under tiden, och så hinner man göra lite grann emellan. Men sex år, då undrar jag om man inte hamnar så pass långt efter att det blir svårt att komma igen.

Kerstin har funderat mycket på hur man kan förbättra prefekternas situation. Och hon har ett förslag:

– Jag tycker att man ska göra det till en tjänst i stället, inte bara ett åtagande ovanpå något annat. Att det accepteras som ett arbete och betalas av institutionen. De flesta har det ju som ett uppdrag ovanpå en tjänst som betalas av universitetet. För mig är det lite ovanligt eftersom jag har det på en tjänst som finansieras externt. Men det kommer att bli mer vanligt därför att fler och fler blir externfinansierade. Frågan är vad de externa finansierarna kommer att stå ut med i längden?

Närmast väntar en resa till Spanien, en forskningsresa!

– Ja, det blir en vecka med 100 procents forskning, och det är inte ofta jag har den chansen! Jag ska samla en del snäckor, men framför allt ska jag resonera med min spanske kollega om framtida projekt.

– Plus att jag ska ta med min lilla "powerbook" under armen, så att jag kan skriva färdigt några arbeten i lugn och ro. Eftersom familjen inte följer med denna gången kan jag forska på kvällarna också.

Hon skrattar nöjt vid tanken.

FOTO: ANDERS HESSELIÖ

En ny IT-högskola

IT förändrar vårt samhälle med samma kraft som en gång maskinerna. När maskinerna kom övergav vi livet på landet och flyttade till städerna för att arbeta i fabrik och stude-

dera till ingenjör. Bönderna försvann, och vi fick ett helt nytt samhälle. Nu vänder IT upp och ned på detta samhälle. Vi lämnar fabriken, flyttar ut på nätet, och det är *itenjörer* näringslivet efterfrågar.

De gamla industristäderna satsar därför på IT. I Malmö byggs en ny högskola. I Norrköping och Södertälje invigs nya campus, och KTH bygger IT-universitet i Kista.

Våra grannländer är inte sämre. I Danmark förbereds IT-högskolor i Köpenhamn och på Jylland. I Norge vill man bygga IT-högskola på Fornebu.

Vad gör vi i Göteborg? Väntar vi på att regeringen skall ge oss en IT-högskola? Nej, vi tar egna initiativ. Även om universitetet är byggt för att motstå förändring, måste vi ibland göra det omöjliga. Så sent som på 1960-talet styrde fortfarande konsistoriet, den samlade professorskåren, som med kollegial revirrespekt lydte principen: Rör inte mitt så rör jag inte ditt.

En sådan styrelseform värnar det bestående och överläter åt statsmakten att ta initiativ till förändringar. Men i dag kan alla se att om vi inte gör en större satsning på IT nu, så kan vi snart lägga ned Göteborg.

Vi som var med på 70-talet, när varven lades ned, vet hur sårbar regionen är. Göteborg finns kvar så länge en handfull globala storföretag ser fördelar med att vara här. Om vi inte kan utbilda den arbetskraft de behöver, skapa den dynamiska forskningsmiljö de blir alltmer beroende av, kan de inte stanna. Och då kan vi andra börja packa också.

Situationen är allvarlig nog för att universitetet skall börja agera. I samarbete med Chalmers, med näringsliv och kommun, är det hög tid att vi inser informationsteknologins betydelse.

Och det är bråttom. Näringslivet blir allt otåligare. De nya IT-högskolorna på Jylland och i Oslo söker samarbete med Göteborg. Men de väntar inte hur länge som helst.

I industrisamhället bygger vi fabriker för produktion, men också för vård, administration, och utbildning. IT-samhället flyttar fokus från produktion till marknad. Arbetet vid maskinerna övertas av robotar och människorna behövs i mötet med andra människor: kunder, klienter, patienter, studenter. Näringslivet lämnar sina fabriker och ger sig ut på marknaden. Vården och utbildningen följer med.

IT möjliggör rörlighet och får marknaden att växa. Svenska småföretag möter konkurrens från utlandet. Snart köper våra studenter inte bara kurslitteratur på nätet av amerikanska leverantörer. De läser kurser och tar examina på samma sätt. Företag ingår allianser för att överleva på den globala marknaden. Universitetens situation är inte annorlunda. Göteborgs universitet måste vara med i den leken för att fortsatt kunna attrahera studenter. Ett nära samarbete mellan högskolorna i regionen blir en självklarhet. Gränsen mellan näringsliv och universitet suddas ut. Den nya IT-högskolan kan bli en förebild för hur man bedriver utbildning och forskning utanför fabriken, i samarbete med regionen och dess näringsliv. Studenterna kommer inte längre att vara entydigt studenter; de anställda inte längre entydigt anställda. Fabriken upplöses på båda sidor.

En ny IT-högskola i Göteborg blir därför inte någon ny fabrik. Men den behöver lyskraft för att kunna växa snabbt. Den måste lyftas fram, få en skylt på taket, och så några strålkastare. Visa att Göteborg vill vara med i IT-samhället.

BO DAHLBOM

Dahlbom@adb.gu.se

professor i informatik vid Handelshögskolan i Göteborg och forskningschef vid Viktoriainstitutet

Elektroniska tidskrifter i fulltext tillgängliga direkt i din dator! Universitetet har nu tillgång till ca 2 000 elektroniska tidskrifter i fulltext! Göteborgs universitetsbibliotek har en gemensam sida över elektroniska tidskrifter tillgängliga för alla användare inom GU, direktadressen är: www.ub.gu.se/ftxt/ Här kan du se vad Göteborgs elektroniska universitetsbibliotek i en ökande omfattning kommer att erbjuda.

Tidskrifter kan nu finnas på biblioteket i tryckt form, både i tryckt och elektronisk form och endast i elektronisk form!

Under det här året har vi i vissa fall fått betala en extra avgift för tillgången, ibland ingår under en begränsad period en elektronisk version i prenumerationen. I andra fall har vi via avtal fått tillgång till titlar vi aldrig tidigare prenumererat på. Samtliga dessa titlar är fyllerade så att endast de som tillhör GU kan komma in i dem. Ett antal tidskrifter finns fritt tillgängliga på Internet. Förteckningar över elektroniska tidskrifter tillgängliga via UB:s sidor och fritt tillgängliga på nätet, finns på våra hemsidor.

Leverantörer av elektroniska tidskrifter

Det nationella avtal som slutits med IDEAL från Academic Press ger oss tillgång till drygt 170 elektroniska tidskrifter i fulltext, från 1996 och framåt. Ämnesriktningen på dessa är främst medicin och naturvetenskap men även ekonomi, samhällsvetenskap och humaniora.

EbscoHost – Academic Search Elite ingår också i det nationella avtalet. Denna tjänst ger oss tillgång till ca 3 100 tidskrifter varav ca 1 100 i fulltext. Ämnesområdena som täcks är samhällsvetenskap, ekonomi, humaniora men även en del naturvetenskap och medicin. En förteckning över vilka titlar som ingår i EbscoHost finns. Projekt Muse är en fulltextdatabas som innehåller artiklar ur mer än 40 tidskrifter inom de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnesområdena som utges av förlaget John Hopkins University Press.

I databasen General BusinessFile International ingår Business ASAP International som innehåller artiklar ur ca 1 000 ekonomiska tidskrifter. Av dessa är 460 i fulltext. En förteckning över vilka tidskrifter som indexerats finns.

ABI Inform Global online innehåller tidskriftsartiklar i företagsekonomi ur 1 000 tidskrifter varav 600 är i fulltext.

SwetsScan innehåller innehållsförteckningar till ca 14 000 tidskrifter. Tidsperioden som täcks är 1989-98.

Välkommen in på UB:s sidor! Här hittar du mer information: www.ub.gu.se/ftxt/ Birgitta Stevinger informationsbibliotekarie

En hel vecka i populärvetenskapens namn

Lunch med valanalys. Kvällste med demokratibatt. Hunger av både det ena – rent fysiska – och det andra – lite mer intellektuella – slaget kommer i år under Universitetets vecka att kunna ställas i aulan i Vasaparken.

DÄR ARRANGERAR informationsavdelningen då fyra offentliga lunchföreläsningar och två debattkvällar med thé complet – lunchföreläsningarna från och med måndag till och med torsdag, debattkvällarna tisdag och onsdag.

Lunchföreläsning betyder i det här fallet verkligen lunchföreläsning. Lunchen i den är mer än tidsangivelse. Den är en högst reell bit mat.

Den serveras klockan tolv. Tjugo minuter senare följs så den lekamliga spisen av den andliga. Då börjar föreläsningen – som är fyrtio minuter lång och handlar om svensk synd i ett internationellt perspektiv, om varför det gick som det gick i valet, om hur barn växer eller om konsten att tala göteborgska. Det är de fyra ämnena. (Något komprimerat uttryckt.) Och de som kommer att tala över dem är lika många forskare från Göteborgs universitet – Barbro Lennér-Axelsson, Institutionen för socialt arbete, Mikael Gilljam, statsvetenskapliga

institutionen, Lars Gelander, avdelningen för pediatrik, och Lars-Gunnar Andersson, institutionen för svenska språket.

Rubrikerna på de båda debatterna blir "Hur ska det gå för demokratin" och "Tvåtedjedessamhället".

I den första av dem medverkar docenten i statsvetenskap Gunnar Falkemark, professor i rättsvetenskap Dennis Töllborg och riksdagsmannen och ledamoten av demokratiutredningen Per Unckel, i den andra professorerna Bengt Furåker (sociologi) och Sven-Eric Liedman (idé- och lärdomshistoria) samt förra vice statsministern och föreståndaren för Bommersvik Mona Sahlin.

Hela programmet för Universitetets vecka hittar du i tidningens mittuppslag

Humanistdagarna 10-11 oktober

Årets tema är Kriser och förnyelser. Med detta antyds att humaniora just nu – i någon mening – befinner sig i kris: med nedskärningar av resurser till humanistiska ämnen till förmån för teknik och naturvetenskap, med starkt begränsade möjligheter till humanistiska doktorandstudier efter forskarutbildningsreformen etc. Samtidigt ökar behovet av humanistisk kompetens i samhället för att vi skall förstå såväl vår

nutid som vår framtid, för att överbrygga kulturskillnader och för att vi skall kunna kommunicera med varandra.

Samhällsvetenskapens dag 17 oktober Årets tema "Utan varandra finns vi inte" ska ge ett smakprov på den mångfascetterade forskning som bedrivs vid samhällsvetenskapliga fakulteten. Med allt ifrån barns sociala relationer till global miljöproblematik.

Handelshögskolans dag 18 oktober Handelshögskolan fyller i höst 75 år. Detta firas bland annat med Handelshögskolans dag och ca 35 intressanta föreläsningar. Missa inte heller jubileumsutställningen som pågår på Vasagatan 1 1:a till 24:e oktober och jubileumssymposiet "Välfärds-samhället i omvandling – ekonomiska utmaningar inför ett nytt sekel" den 21/10.

Känd TV-profil gästprofessor

LARS WEISS BLIR DEN SJÄTTE innehavaren av gästprofessuren vid Institutionen för journalistik och masskommunikation vid Göteborgs universitet. Han har tidigare bland annat varit programchef för TV 4, men hoppade av i höstas.

– Det var ett beslut som vuxit fram genom åren. Jag har länge känt att jag velat göra något annat, styra mitt jobb i stället för att låta jobbet styra mig. Jag har ägnat mig åt att skriva en bok, har ytterligare en på gång och funderar på ett TV-serie-

manus. Att bli gästprofessor i Göteborg känns som något som passar in i mitt nuvarande liv.

Lars Weiss har många erfarenheter att dela med sig av till studenterna.

– Jag har ställt upp några punkter som jag tycker är viktiga. Journalistikens möjligheter och ansvar samt språket, skrivet och talat, är några viktiga punkter. Språket blir så lätt förflockat, man måste ständigt värna om kreativiteten i det man gör. Journalistikens utveckling är en annan viktig punkt. Massmedia beskriver verkligheten alltmer ornyanserat, det är svart eller vitt, och detta bidrar till ett förtroendegap till våra läsare, tittare, lyssnare. Men jag vill inte

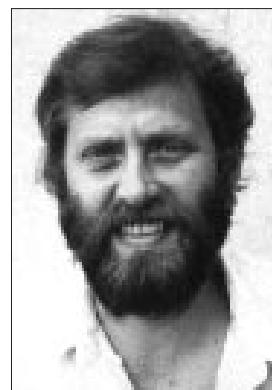
generalisera för mycket, det finns enskilda journalister som gör strålande insatser.

Trots allt är Lars Weiss ganska nöjd med svensk massmedia.

– Men aktiva journalister måste ständigt vara med och diskutera mediernas roll. Min vision av till exempel en bra nyhetssändning är att den ska vara som en symfoni. Där ska finnas vågtoppar och dalar, som livet självt, så att människor kan känna igen sig.

Professuren i praktisk journalistik löper på ett år och har instiftats av familjen Hjörne.

EVA LUNDGREN

Lars Weiss, gästprofessor i praktisk journalistik

Forskning på Internet – premiär för GU safari

Nu är GU safari igång! Syftet med GU safari är att sprida forskningsinformation till allmänheten över Internet. För forskarna vid Göteborgs universitet innebär det en enastående möjlighet att nå ut med sin forskning till skolor, allmänhet och övriga forskarvärlden.

GÖTEBORGS UNIVERSITET HAR under flera år arbetat med att upprätta databaser över pågående forskning, anpassade till universitetets decentraliserade organisation. Dessa databaser har nu förts samman till en för universitetet gemensam databas, GU safari, kopplad till den nationella söktjänsten, SAFARI, som administreras av Högscole-

verket. Projektet SAFARI står för Spridning Av Forskningsinformation till Allmänheten öveR Internet.

GU safari/SAFARI gör det möjligt att snabbt och enkelt hitta information om pågående forskning dels vid Göteborgs universitet dels på nationell nivå. På så sätt kan vi visa vår starka position inom forskning.

Vid varje nämndområde (motsv) finns det en kontaktperson för GU safari som svarar för informationen om GU safari/SAFARI till de egna institutionerna och enskilda forskare. GU safari är nu tillgänglig för inmatning av forskningsprojekt på varje fakultets hemsida. Vilka projekt som berörs

varierar från fakultet till fakultet.

Informationsmöten om GU safari/SAFARI kommer att genomföras under hösten.

För sökning av pågående forskningsprojekt vid Göteborgs universitet gäller: <http://safari.gu.se>

För mer information om GU safari/SAFARI kontakta Ewa Winlöf på informationsavdelningen, tel 773 1081 eller e-post: Ewa.Winlof@adm.gu.se eller Högscoleverkets webb <http://safari.hsv.se> Tekniskt ansvarig för GU safari är PO.Karlsson@odontologi.gu.se

Visste du att... psykologi är den populäraste fristående kursen vid Göteborgs universitet. Till höstens antagning var det över 3 000 sökande till 90 platser. Kursen med flest antal per plats var medie- och kommunikationskursen (2 243 sökande till 35 platser).

Vill värna om folkbildning och studenterna

Professor i etnologi ny prorektor

Jämställdhet, studenterna, Museion och Grundtvig institutet är de ansvarsområden som fallit på professor Birgitta Skarin Frykmans lott. Sedan den förste juli är hon en av Göteborgs universitets prorektor.

MEN FRÅN BÖRJAN är hon etnolog. Sin grundutbildning fick hon i födelsestaden Uppsala. Till Göteborg kom hon redan 1966 i samband med sitt giftermål. Hon har två vuxna söner, den ena är präst, den andre journalist. Kombinationen etnolog och prorektor tror hon är ganska bra.

- Som etnolog försöker man förstå hur människor fungerar i relation till varandra och i relation till den tillvaro de befinner sig i. Det är oerhört spännande

att iakttä människor. Men det kan kanske ligga en fara i att etnologen tar överhanden, så att man blir observatör i stället för deltagare vid olika skeenden.

På etnologiska institutionen vid Göteborgs universitet har man framför allt forskat om arbetarkultur, ett tidigare ganska försummat område. Birgitta Skarin Frykmans "Från yrkesfamilj till klassgemenskap. Om bagare i Göteborg 1800-1919", tar bland annat upp lärlingarnas situation när de, som lite bättre folk, skulle solidariserar sig med vanliga arbetare.

- Om arbetarkulturkunskap funnes som eget ämne skulle detta säkert bidra till att minska den sociala snedrekryteringen till universitetet. Större delen av befolkningens bidrag till vår kultur faller bort när samhället ska beskrivas eftersom det är mannen och borgerligheten som utgör normen. Men alla människor har rätt till kunskap, inte minst för att förstå sig själva.

Ett exempel på arbetarkultur som helt försvunnit ur historiedokumentationen, trots att den haft stor betydelse för människor i Västsverige, är den så kallade Larsmässomarknaden.

- Det var en marknad för hela regionen kring den 10 augusti, på Larsdagen. Man sålde textilier, kreatur, leksaker. Pigor och drängar bjöd ut sina tjänster. Det var en stor folkfest, viktigare än julen, inte minst för kvinnorna. Trots detta finns den inte med i några uppslagsböcker, inte heller i standardverk över marknader. Sådant som har betydelse för vanliga människor, och framför allt för kvinnor och barn, räknas inte som kulturarv.

Birgitta Skarin Frykman sit-

ter i ett mycket vackert ljus rum i universitetets byggnad i Vasaparken.

Sina ansvarsområden är hon mycket nöjd med.

- Jag tycker att alla dessa fyra områden är lika betydelsefulla. När det gäller jämställdhet är det inte minst viktigt att förstå vad det är som bromsar utvecklingen. Jag tror inte på snabba lösningar, man får mer varaktiga resultat om man har tålmod och jobbar långsamt.

Inom ramen för Museion och Grundtvig institutet kommer Birgitta Skarin Frykman att ägna sig åt att föra ut forskning och utbildning till allmänheten.

- Det finns en tradition av öppenhet och folkbildning inom Göteborgs universitet som det är viktigt att ta till vara.

Studentfrågor är ett annat område som ligger henne varmt om hjärtat.

- Statsmakterna har beslutat om hårda genomströmningskrav. Det innebär att studenterna får allt mindre utrymme för sökande och reflektion. Ända måste vi värna om det lilla utrymme som finns kvar. Vi måste ta reda på vad studenterna tycker är viktigt och vad de förväntar sig av sin studietid.

Som prorektor har Birgitta Skarin Frykman mycket att göra. Almanackan är redan körd i botten.

- Jag borde nog ha lämnat några fler hål för oförutsedda händelser, säger hon och skrattar. Det får jag komma ihåg inför framtiden.

EVA LUNDRÉN

Prorektor Birgitta S. Frykman är nöjd med sina ansvarsområden.

Nationella sekretariatet för genusforskning invigt

I GENERÖST TILLTAGNA, överdådigt vackra lokaler på Lyckans väg 2 B, invigdes den andre september högtidligen det Nationella sekretariatet för genusforskning. Utbildningsminister Carl Tham talade, bland annat om hur världens konflikter uppstår ur klass, kön och etnicitet och om vikten av att betrakta verkligheten ur ett nytt perspektiv. Rektor Bo Samuelsson betonade sekretariatets värde som nationell resurs både inom och utom universitetet.

Det nationella sekretariatets uppgift är att överblicka genusforskningen i Sverige, aktivt sprida dess resultat, att

arbeta för ett ökat medvetande om genusperspektivets betydelse samt att analysera dess status inom alla vetenskapsområden.

Sekretariatets styrelse utses av regeringen och ordföranden heter Maud Eduards, professor vid statsvetenskapliga institutionen vid Stockholms universitet.

- Det hela känns helt fantastiskt, sade en strålande Eva Gothlin, fil. doktor i idé- och lärdomshistoria och förestandare för sekretariatet. Och lika märkbart lyckliga var sekreteraren Kajsa Ruuth och informatören Lena Olson.

Carl Tham talade om vikten av att betrakta världen ur ett jämställdhetsperspektiv.

För din framtida pension

Pedagogiskt lagpris går till statsvetare

I år går det pedagogiska lagpriset till en lärargrupp på statsvetenskapliga institutionen som är ansvarig för delkursen "statsvetenskapliga forskningsmetoder" inom fördjupningskurs 1.

Lärargruppen består av Peter Esaiasson, Mikael Gilljam, Henrik Oscarsson och Lena Wängnerud. Enligt motiveringen får de fyra lärarna priset för "hoga pedagogiska ambitioner och ett gediget undervisningsarbete med aktiva forskningsgärningar på hög nivå". I nästa nummer kommer ett reportage om årets pedagogiska pristagare.

Ny Personuppgiftslag

Den 24 oktober får Sverige en ny Personuppgiftslag (PUL) som ersätter Datalagen från 1973. Den nya lagen ställer högre krav på skydd av personlig integritet.

Det är förbjudet att använda namn och andra personuppgifter i forskarregister, såvida inte berörda personer gett sitt "otvetydiga" samtycke.

Läs mer om nya lagen på: <http://rixlex.riksdagen.se> (sök efter 1998:204)

Har då några frågor angående den nya lagen, kan du höra av dig till universitetsjurist Kristina Ullgren, telefon: 773 1092.

Partena driver vidare

Göteborgs universitetet har slutit nya avtal för drift av samtliga restauranger och kaféer med tre företag. Det blir Partena Cater som driver vidare och startar nya verksamheter på flera ställen, totalt 13 restauranger och kaféer. De mindre restauratörerna, HDK-Caféet och SEFAS Café (på Brogatan), driver var sitt kafé även i fortsättningen.

Universitetets restauranggrupp har under våren arbetat med granskning av inkomna anbud. I gruppen ingår representanter för både studenter och personal.

– Varierat utbud av goda och näringsriktiga måltider till vettiga priser, har hela tiden varit vår utgångspunkt, berättar Berit Ozolins, restauranggruppens ordförande. Detta trots ökade omkostnader för restauratörerna, på grund av slopad subventionering av hyra och drift. Krav om minst två stora restauratörer, kunde inte uppnås vid slutförhandlingarna.

– Vi nådde tyvärr inte ända fram med någon ytterligare anbudsgivare, förklarar Birgitta Jernström, upphandlingsansvarig.

Uppföljningar sker kontinuerligt, i restauranggruppen och i de matråd som finns för varje enhet.

I september skickade personalavdelningen ut en tjänstematrikel till de flesta anställda vid GU. Har du fyllt i den än? Det bör du nog göra – det gäller din framtida pension.

ETT BYRÅKRATISKT PÅHITT från personalavdelningen? Nej, det är regeringen som gett Statens löne- och pensionsverk (SPV) i uppdrag att gå igenom och aktualisera anställningsuppgifter för alla statligt anställda.

Varför? Regeringen behöver veta hur många som omfattas av den statliga kompletteringspensionen, och hur mycket

pengar som ska betalas ut i framtiden. En orsak är att många fyrtiotalisterna går i pension i början av 2000-talet.

Verkar det komplicerat att fylla i? Förtviva inte. Det är inte så svårt som det kan tyckas. Du ska bara kontrollera att den datoriserade matrikeln stämmer. Gör den det, markera i rutan "utan erinran" på blankett SPV 0030 och skriv under. Skicka sedan in allt material till personalavdelningen senast den 31 oktober.

Skulle det saknas uppgifter, så kan du själv notera vilken anställning du har eller har

haft (efter 1981 på blankett SPV 0030). Uppgifter före 1981 finns inte med på den datoriserade tjänstematrikeln, utan dessa måste du också fylla i (på GU:s egna blankett). Du bör även skicka med intyg på anställningar, som inte är förtryckta.

Redovisning av tjänst Matrikeln är egentligen bara en redovisning av vilka tjänster du har haft och omfattningen av dessa. Det har inget med din lön att göra. Redovisningen ligger till grund för beräkningen av din framtida kompletter-

ingspension. Alla statligt anställda – runt 200 000 personer – ska fylla i blanketterna.

För att underlätta arbetet har personalavdelningen dragit igång en utbildning för alla löneassistenter.

Har du några frågor vad gäller matrikeln, kan du ta kontakt med din löneassistent.

Ansvarig för projektet är Kerstin Röstberg på personalavdelningen, telefon 773 1107 (tisdagar).

ALLAN ERIKSSON

Nu släpper vi KataGU – GU:s katalog på webben

– Gå in och kontrollera dina uppgifter!

Göteborgs universitets personal- och organisationsdatabas KataGU finns nu på Internet, <http://katagu.gu.se/> Här finns uppgifter om personer, institutioner/avd (motsv.) samt även uppgifter om vem gör vad eller besitter en specifik kompetens vid GU.

Var kommer uppgifterna ifrån?

Uppgifterna överförs kontinuerligt från det personaladministrativa systemet PIR. Innehållet granskas och kompletteras fortlöpande av ca 180 uppdaterare ute på institutionerna (motsv.).

Varför?

Syftet med databasen är att den skall göra uppgifterna om GU:s organisation, personal och olika kompetenser mera överskådliga och lättåtkomliga för alla. Ur KataGU generas i fortsättningen också GU:s tryckta administrativa katalog.

Vem uppdaterar?

På varje institution/avdelning har prefek-

ten utsett en eller flera uppdaterare som fortlöpande kompletterar och ändrar uppgifterna via s k webb-formulär. På sidan <http://katagu.adm.gu.se/uppdaterare.html> kan du se vem som uppdaterar dina uppgifter.

Hur kontrollerar jag mina uppgifter?

Antingen söker du dig fram genom att fylla i ditt namn i "Sök person – fältet" eller också klickar du dig fram till din institution (motsv.) i organisationsträdet. Klicka därefter på länken "personal" så listas du och institutionens personal i bokstavsordning. Först presenteras kortfakta: e-postlänk, namn, titel, tjänsteställe, telefon. Klickar du sedan på ditt namn presenteras ytterligare uppgifter.

Observera att hemadress och hemtelefon finns med i databasen, men dessa visas inte om du inte uttryckligen önskar detta. Kontakta din uppdaterare om du vill ändra eller komplettera dina uppgifter.

Vilka ytterligare uppgifter kan man lägga in i KataGU?

1) Uppgifter kopplade till person: Akademisk grad, privat mobiltelefon och privat e-postadress samt kompetens. Syftet med kompetensfältet, som är sökbar utifrån, är att forskare, lärare m fl ska kunna beskriva sin forskningsinriktning, specialområde etc och på så sätt nå ut med sin specifika kompetens till fler. Förslagsvis beskrivs kompetensen med ett eller flera nyckelord.

2) Uppgifter kopplade till anställning: titel, telefon, adress, e-post, fax, hemsida, arbetsuppgifter.

För ytterligare information

Se hjälpsidan: <http://katagu.adm.gu.se/> eller kontakta din uppdaterare. Har du övriga frågor eller synpunkter vänd dig till: Mikael Stoltz, projektledare, e-post: Mikael.Stoltz@adm.gu.se, tel: 031-773 1004

Notiser

En av de blivande hedersdoktorerna vid samhällsvetenskapliga fakulteten är professor John A Bowden, vid Royal Melbourne Institute of Technology i Melbourne, Australien. Han har gjort många konkreta insatser för att förändra lärandets institutionella förutsättningar utifrån insikten att tänkande om kvalitet och kvalitets-säkring måste utgå från studenternas lärande. Bowden är även medförfattare till boken "The University of Learning".

Årets doktorspromotion äger rum i Kongresshallen, Svenska Mässan, den 17 oktober kl 14.00. Biljetter kan fås på telefon: 773 1996 eller 773 1014.

Rekordmånga doktorer promoveras i år: 154 doktorer och 13 hedersdoktorer.

Gratis motion

Du vet väl att du kan motionera gratis på Fysiken flera gånger i veckan. Vissa motionspass är reserverade för GU-anställda. Några exempel på aktiviteter är badminton, innebandy, volleyboll, spinning, aerobic osv. Mer information om vilka tider som gäller hittar du på adress: <http://www.gu.se/internx/aktuell/9806/motion.html>

Miljöutbildningar för personal

Nu i höst startar miljöutbildningar för anställda och studenter. Den 7 oktober, kl 08.30-12.00, är det miljöutbildning för dig som vill veta mer om hur man kan miljöanpassa verksamheten. Den 14 oktober, kl 08.30-12.00, är det utbildning för dig inte tycker miljöfrågorna är särskilt viktiga och undrar var-

för man ska miljöanpassa verksamheten.

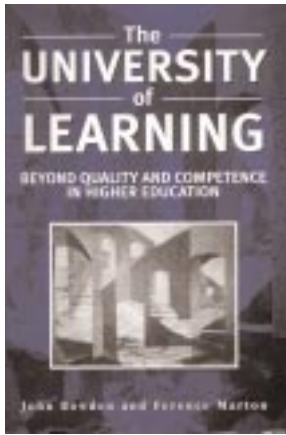
Anmälan om deltagande snarast till Ulf Andersson, tel 773 4833, e-post: Ulf.Andersson@matnat.gu.se

Pedagogisk kurs för lärare

Det är redan dags att anmäla sig till pedagogisk kurs för lärare vid medicinska och odontologiska fakulteterna våren 1999. Kursdatum nästa år är den 8-9 februari och 5-7 maj. Anmälan skall vara Ann-Britt Ingemarsson tillhanda senast onsdagen 16 december. Adress: Fakultetskansliet, Medicinargatan 16, 413 90 Göteborg. Tel: 773 30 47, e-post: Ann-Britt.Ingemarsson@medkan.gu.se

Nytt vänskapsavtal med Kanagawa

Den 26 augusti gästades universitetet av en delegation från Kanagawa (Yokohama) i Japan. Anledningen till besöket i Göteborg var undertecknandet av ett vänskapsavtal mellan Västra Götalands län och Kanagawa-prefekturen.

Ett av Tanumkonferensens huvudteman var John Bowdens och Ference Martons bok "The University of Learning". Boken som helt nyligen publicerats fick ett relativt stort utrymme både i tid och intresse genom att den först presenterades av författarna själva och därefter kommenterades av tre forskare från lika många discipliner. Min uppgift var att läsa boken från vetenskapsteoretiskt håll och att fritt välja ut ett antal frågeställningar som kunde vara intressanta att fördjupa, klargöra eller problematisera. Boken innehåller många spännande tankar och bra idéer, den är

rik på exempel och pedagogiskt presenterad. Likaså är författarnas intentioner att sätta studier av kunskapsbildning i fokus mycket lofvärda. Samtidigt finns en hel del att fundera över och en del att invända mot, men utrymmet tillåter inte någon längre utläggning. Jag väljer att diskutera två frågor där min syn avviker från författarna.

En problematisk idé är att universitetet bäst karakteriseras som ett lärande universitet. Genom att ersätta forskning, undervisning och "den tredje uppgiften" med lärande på olika nivåer, vill författarna få ett enhetligt begrepp för allt som sker vid universitetet. Att bejaka "det lärande universitetet" kan ses som ett försök att flytta ned forskningen från sin piedestal och att utmana den hierarki som ännu råder mellan forskning och undervisning.

Man kan sympatisera med denna ambition och ändå vara tveksam till om beteckningen "det lärande universitetet" får den effekt man önskar. Å ena sidan kan "det lärande universitetet" innebära en insnävning och uttunning av alla de motsägelsefulla aktiviteter som försiggår inom en av de mäktigaste institutionerna i samhället. Lärande har en alltför positiv och troskyldig klang, som om allt vi gör är lärorikt och gynnsamt för alla. Å andra sidan är det mindre lyckat att som författarna se lärande och kunskapsbildning som utbytbara termer. Termen kunskapsbildning är, menar jag, att föredra fram-

för lärande genom att den förra är öppnare och kan innefatta också sådant som visserligen är mindre smickrande men likafullt väsentligt att lyfta fram om syftet är att få ökad kunskap om universitetets aktiviteter. Inom forskningsområdet STS (Science and Technology Studies) finns sedan flera är intressanta studier gjorda av vetenskap och teknik där man uppmärksammar vilka intellektuella och sociala förhållanden som har betydelse när kunskap bildas.

Det råder ingen tvekan om att kunskapsbildning sker i komplexa processer där värderingar, intressen, känslor, konflikter, konkurrens, förhandlingar, övertalning, etc, gör sig gällande och samexisterar med rationella överväganden. Med detta synsätt innebär "idén om det lärande universitetet" en onödig inskränkning av universitetets aktiviteter, och kan i praktiken betyda att bilden av hur kunskapsbildning går till idealiseras.

En andra invändning knyter an till det kunskapsbildningsbegrepp som Bowden och Marton omfattar. En av deras bärande idéer är att man kan/bör skilja mellan individuell och kollektiv kunskapsbildning (eller individuellt och kollektivt lärande), men jag har svårt för att förstå poängen med en sådan åtskillnad. Varför inte bara kunskapsbildning, kan man undra? Även om både forskning och undervisning har såväl indivi-

duella som kollektiva inslag är det svårt att se kunskapsbildning i sin helhet som något individuellt. Åtminstone bland vetenskapsforskare finns övertygelsen att kunskap är en social produkt.

Hur och när kunskap bildas är med detta sätt att se inte en individuell insikt – kunskap blir kunskap först när den delas med andra. Kunskapsbildning sker i ömsesidighet och kommunikation; de tankar jag tänker och de idéer jag får, behöver andras bekräftelse och erkännande för att bli till kunskap. På denna punkt fanns stor oenighet på konferensen, vilket i sig är om inte nödvändigt så i varje fall väsentligt för skapandet av det goda universitet som både författarna och många av oss andra vill verka inom.

Margareta Hallberg
Docent i vetenskapsteori, Institutionen för vetenskapsteori och med i forskningsprogrammet Forskningens villkor

Personaltytt

Claes Wittboldt ny VD för GU Holding

Claes Wittboldt, född 1944, tillträdde den första september posten som VD för GU Holding, Göteborgs universitets holdingbolag. Wittboldt har tidigare varit VD för Bonnier & Bonnier Fondkommission, finanskonsult vid Göteborgs universitet med ansvar att bygga upp Internbanken vid universitetet, varit adjungerad i styrelsen för fond- och medelsförvaltningen, initiativtagare till Göteborgs Universitets Forskningsfond, som förvaltas av Handelsbanken – en fond som varit mycket framgångsrik under de två år den existerat.

NYA ADJ PROFESSORER

Peringe Grennfelt, adj professor i luftvårds kemi vid inst för kemi

Karl-Henrik Robert, adj professor i fysisk resursteori

Jan Fridén, adj professor i handkirurgi

NYA DOCENTER

Håkan Olin, docent i fysik

Bertil Ståhl, docent i systematisk botanik

Mats Jansson, docent i litteraturvetenskap

Håkan Pleijel, docent i fysiologisk botanik

Johan Boman, docent i fysik

Claudia Fahlke, docent i psykologi

Ulla-Britt Engelbrektsson, docent i socialantropologi

Sven-Åke Lindgren, docent i sociologi

Bo Dahlin, docent i pedagogik

ÖVRIGA FÖRORDNANDEN

Per Månson, universitetslektor i sociologi

Lennart Svensson, universitetslektor i sociologi

Bengt-Ove Boström, universitetslektor i statsvetenskap med särskild inriktning mot kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling inom ämnet

Lars-Åke Engblom, universitetslektor i journalistik och masskommunikation, med särskild inriktning mot journalistik

David Novotny, universitetsadjunkt i journalistik med inriktning mot TV- och videoproduktion

Gösta Granström, universitetslektor i örön- när- och halssjukdomar, förenad med befattning som överläkare vid Sahlgrenska universitetssjukhuset

Michael Bosma, forskningsingenjör vid inst för geovetenskaper

Professor *Lars Nordström*, ny prefekt på kulturgeografiska institutionen

Anders Närman, forskarassistent i kulturgeografi vid kulturgeografiska institutionen

Bertil Hultén, universitetslektor i företagsekonomi vid företagsökonomiska institutionen

Kristina Mieziowska, forskarassistent vid zoologiska institutionen

Anja Rajsola, institutionstekniker vid laboratoriet för experimentell biomedicin (EBM)

Britt-Marie Hansson och *Carina Hansson*, ekonomibiträden vid medicinska fakultetens lokalvårdsenhet

Barbro Wedell, laboratorieassistent vid inst för laboratoriemedicin, avd för patologi

Marianne Quiding-Järbrink, bitr forskare vid institutionen för medicinsk mikrobiologi och immunologi
Hilding Sjödén, ny avdelningsdirektör (kanslichef) vid universitetsbiblioteket

Joakim Andersson, datakonsult vid enheten för IT-service

Michael Spector, forskare vid IT-avdelningen

Tre datatekniker har anställts vid enheten för IT-service: *Shahrazad Davar*, *Mikael Mathiasson* och *Bengt-Göran Grönlund*.

Gunilla Johnander, projektanställd under hösten med uppgift att

utveckla informationsverksamheten i hörnet Vasagatan/ Göteborgsgatan.

Professor *David Turner* vid institutionen för kemi har utsetts till föreståndare för Göteborgs universitets marina forskningscentrum, GMF
Ulrika Stahre, ny redaktör för Feministiskt Perspektiv vid institutionen för kvinnovetenskap

Katarina Arvidsson, halvtidsanställd som kontaktsekreterare vid kontaktsekreterariatet

Per Arnevall, ny avdelningsdirektör vid personalavdelningen. Han kommer i huvudsak att arbeta med förhandlingar, löner, avtal, arbetsmiljö och sjuk- och hälsovårdsfrågor.

Per Arnevall

HUS TILL SALU I PARADISET, PARTILLE.

Ligger i skogsbyn, skyddat för insyn, en kvart från från Gbg centrum. Perfekt för barnfamilj. Sex rum, dubbelgarage, bastu, etc. Boyta 172 kvm. Biyta 100 kvm. Tomtyta 620 kvm. Torbjörn Stockfelt, professor, Tel: 7114143, fax: 7114144, e-post: torbjorn.stockfelt@swipnet.se

Tipsa GU JOURNALEN

Telefon: 031-773 1021. Fax: 031-773 4354
E-post: allan.eriksson@adm.gu.se

Varför hände det?

– En föreläsningsserie om Förintelsen

Vad var det egentligen som fick det tyska folket att lyssna på Hitler? Vilken politisk roll spelade Karl Gerhard under kriget? Varför blir man skinnskalle?

DET ÄR NÅGRA AV DE FRÅGOR som forskare från Göteborgs universitet under ett antal kvällar framöver i aulan i Vasaparken kommer att ställa – och försöka besvara.

Där fortsätter nu den serie offentliga föreläsningar om, som namnet på den lyder, "Levande historia" som inleddes i mitten av september och som kommer att pågå till i slutet av november.

Den är ett inslag i den informationskampanj som under samma beteckning, Levande historia, med början i höst – ursprungligen på regeringens initiativ – genomförs i Göteborg. En kampanj byggd på samverkan mellan olika institutioner, myndigheter och grupper och med syftet att sprida kunskap om Förintelsen och de idéer och attityder som banade väg för den: nazism, rasism, främlingsfientlighet.

Bakom kampanjen står, förutom Göteborgs universitet, Göteborgs stad, Kulturförvaltningen, Stadsteatern, Backa teater, Teater Uno, Konserthuset, Skolbio Göteborg, Invandrarförvaltningen, Bok och bibliotek och Judiska församlingen.

Tre föreläsningar har redan hållits i Vasaparken. Den 16 september skildrade universitetslektor Thomas Magnusson under rubriken "Hur kunde det hända. Statlig historieförfälskning – och det gamla vanliga medlöperiet" den politiska, sociala och moraliska bakgrunden till Hitlers maktövertagande, den 23 september berättade fil dr Ingrid Lomfors om Folke Bernadottes vita bus-

sar och den 30 september presenterade docent Mikael Romanus "Pennan som rispade herr Hitler" – det moraliska exemplet Torgny Segerstedt.

Sju föreläsningar återstår därmed. De kommer att handla om nationalsocialistisk retorik, om Fredrik Bööks ideologiska värld, om den svenska kullagerexporten till Tredje riket, om folkhemsnazism, om Karl Gerhard som motståndsmann, om skinheadskultur och om rasistiskt våld i dag.

Aulan i Vasaparken. Onsdagar – i ett fall torsdag – klockan 18.30. Alla hälsas välkomna.

Universitetets aula, Vasaparken
Onsdagar 18.30
Fri entré

<p>7/10 Lögnerna som tyska folket ville höra
Om auditoriets roll för den nazistiska retorikens framgång
<i>Docent Peter Cassirer</i></p> <p>22/10 Folkhemsnazismen
OBS! Torsdag
Per Engdahls Sverigevision
<i>Universitetslektor Conny Mithander</i></p> <p>28/10 Varför blir man skinnskalle?
Ungdomskultur och identitetsarbete i det moderna samhället
<i>Docent Ove Sernehede</i></p> | <p>4/11 Akademikern som politisk kannstöpare
Fredrik Bööks 30-tal
<i>Docent Tomas Forser</i></p> <p>11/11 Vad gör samhället?
Rasistiskt våld i en västsvensk kommun
<i>Fil dr Anna-Maria Blomgren</i></p> <p>18/11 På nazisternas svarta lista
Motståndsmannen Karl Gerhard
<i>Fil dr Åke Pettersson</i></p> <p>25/11 Svenska kullager i tysk krigsekonomi
Stormaktspolitik och småstatsrealism
<i>Bitr professor Martin Fritz</i></p> |
|---|--|

GÄSTKRÖNIKAN

Nu är det väl revolution på gång!

Utbildningsdepartementets färskaste rapport "Översyn av studentinflytande inom högskolan" (U 1997:K) konstateras att ingen större förstärkning av studenternas inflytande skett sedan tiden kring 1970. Studenten har fortfarande en svag ställning inom den svenska högskolan.

Många har genom åren försökt göra revolution, eller i alla fall starta kravaller, för att förändra och förbättra inflytandet över sin utbildning. Men tyvärr kan man inte göra revolution varje dag (när ska man då hinna dricka rödvin...), även om det ur ett inflytandeperspektiv sannoligen skulle behövas (revolution alltså, inte rödvin). Dagens studenter vill genomföra förändringar tillsammans med sina lärare och delta i ett arbete mot samma mål. Svårt att inse för många som jämför med sin egen studietid på 60- eller 70-talet då konfrontation var den s.k "grenen". Detta faktum kan ha bidragit till att lärarna inte uppfattat studenternas missnöje, menar man i rapporten.

Den invändning som oftast hörs när ökat studentinflytande förs på tal är att så få studenter verkligen bryr sig; att engagemanget är för dåligt. Man pekar på kursutvärderingar som inte fylls i, sammanträdesstolar som inte intas av studentrepresentanter etc. En SCB-undersökning som ingår i rapporten motbevisar dock påståendet om lågt engagemang. Många studenter vill arbeta för förändringar inom universitet och högskola, alla ser inflytandefrågan som grundläggande. Vi tror att man måste vända på engagemangsresonemangssteken och se det förhållande som finns: lågt engagemang är en följd av låg inflytandegrad, inte tvärtom!

Vad kan då göras för att ge studenter chans att på allvar engageras av universitetets möjligheter? I rapporten finns många intressanta förslag. Ett av dem är att ledamöterna i fakultets- och institutionsstyrelserna till hälften skall bestå av studentrepresentanter. Vad sägs? (Och vi hukar oss.) Och frågar igen. Vad skulle hända om studenterna hade hälften av platserna i din institutionsstyrelse? Vi tror att föredragningslistan skulle se annorlunda ut. Vi tror att beredningen av ärenden skulle vara annorlunda. Vi tror att sammanträdesdiskussionerna skulle ha annan karaktär. Vi tror att många beslut skulle se annorlunda ut. Vi tror framför allt att var och en av dessa förändringar skulle vara till det bättre!

Det är mer än dags för universitetet att bjuda in studenterna i verksamheten. Vi vill att varje student ska få vara med och forma sin utbildning och den miljö i vilken utbildningen bedrivs. På varje institution bör skapas ett forum för samtal kring de frågor som ligger studenterna närmast. Därför har vi startat projektet "Studentinflytande på institutionsnivå". Inbjudan att delta gick ut till samtliga prefekter i början av september. Fyra institutioner har meddelat sitt intresse. Fyra av drygt åttio, upplysningsvis. Ett tiotal institutioner har svarat över huvud taget. Av åttio...

När ska formell studentrepresentation äntligen bli reellt studentinflytande?

När får vi ett svar från din institution?

KARIN RÖBÄCK & JONAS NILSSON
Studentkommittén